

Meer ondersteuning voor elke kehilla

Een kehilla zonder rabbijn: voor veel gemeenten is dat een realistisch scenario. Het Levisson Instituut bracht de cursus Ba'al Tefilla (leider van de gebeden) en het werd een succes. "We hebben een pool van vijftien mensen waar straks elke LJG-gemeente een beroep op kan doen."

tekst **Hester Stein** foto's **Claudia Kamergorodski**

Binnen LJG Nederland zijn verschillende rabbijnen werkzaam, maar een deel daarvan gaat bijna met pensioen. Sommige rabbijnen hebben niemand die hen kan vervangen. Of een rabbijn heeft twee kehillot onder zijn hoede. De kans is best groot dat er geen rabbijn aanwezig is en er ook voorlopig geen rabbijn komt. Daarom wilden we mensen zelf gaan opleiden tot ba'al of ba'alat tefilla. Dat zijn mensen die de liturgie kennen en de

gebeden kunnen zeggen tijdens de dienst", vertelt Francine Püttmann, directeur van het Levisson Instituut.

Vijftien deelnemers

Het idee van een cursus Ba'al Tefilla werd in 2017 geboren. "Rabbijn Awraham Soetendorp, betrokken bij het instituut, verwachtte al dat er veel interesse zou zijn. Dat klopte ook. De meeste cursisten vinden het erg leuk om iets te kunnen betekenen voor de gemeente." Meer dan twintig mensen reageerden. Er werden motivatiebrieven en cv's opgestuurd, toelatingsgesprekken gevoerd. "We zochten mensen die regelmatig naar sjoel gingen, omdat zij weten hoe de dienst en de sidoer in elkaar zitten. Ook moesten ze Hebreeuws redelijk hardop kunnen lezen en lid zijn van een LJG." Uit de ruim twintig aanmeldingen is een selectie van vijftien deelnemers gemaakt, afkomstig uit zes verschillende gemeenten. Het oefenen voor de sjabbatdienst is voor de

meeste cursisten pittig. Met name de choreografie rondom het lezen van de Tora. "Je moet leren wie wanneer en waarheen loopt, wie je oproept en wat je dan precies zegt. Je leert het tot in detail. Zelfs bij welk woord je de aron open mag doen." Daarnaast leren de cursisten hoe ze een droosje moeten houden. Op het programma staan ook lezingen bijvoorbeeld over hoe je moet samenwerken met chazzan tijdens de dienst. Of hoe je een goede presentatie geeft. "De deelnemers staan daar straks 'in dienst' van de kehilla. Het gaat niet om henzelf. Die instelling kun je vertalen in je houding en in wat je zegt."

Pool van vrijwilligers

Behalve de sjabbatdienst wordt ook de sjiwwedienst tot in detail geoefend. "Dat betekent dat je naar het huis toegaat waar sjiwwe wordt gezeten. Als ba'al tefilla moet je weten welke ruimte beschikbaar is, waar de rouwenden gaan zitten. De dienst moet je zelf leiden en je moet ook een stukje leren voorbereiden. Je houdt dan geen droosje, maar je leest wel een kort stukje uit de Tora of Misjna, en je zegt iets over de overledene. Of je vraagt of iemand wat wil vertellen. Soms zijn er enkele sjiwwe-avonden achter elkaar. Dan is het heel fijn als er toch iemand is als de rabbijn niet elke avond beschikbaar is."

Vanaf januari kunnen gemeenten gebruik maken van de nieuwe pool van vrijwilligers, als ondersteuning van de rabbijn. "Gemeenten mogen zelf aangeven met wie ze graag willen werken."

De cursus

De cursus bestaat uit vijf weekenden. Het vierde weekend is inmiddels achter de rug. Het programma is intensief: van vrijdagmiddag vijf uur tot zondagmiddag drie uur in een conferentieoord in de bossen. Er zijn lessen over de teksten van de Amida, het sjema en de opbouw van de dienst met de sidoer. Ook wordt er intensief geoefend met het Hebreeuws, zodat het lezen op de bima vlot gaat.

Gelukkig worden zonder kerstballen

Tot mijn verbijstering trof ik in september de pepernoten al weer aan bij Albert Heijn. Het zou mij niet verbazen als ze binnenkort de kerstboom gewoon het hele jaar laten staan.

De valse sentimentaliteit van Kerst is sowieso big business.

Een beetje Amerikaanse kaskraker eindigt onder de kerstboom met ouders die hun onhandelbare tieners huilend in de armen sluiten. Of twee geliefden (van iedere gewenste kunne) die elkaar geheel onverwacht toch nog hun liefde verklaren. En dat allemaal over een baby in een stalletje.

Wij vierden tenminste een feest van stoere jongens die te vuur en te zwaard de Hellenisten op stang joegen. En wij hebben ook een wonder: klein flesje olijfolie (merk wordt niet genoemd) dat maar niet opraakte.

Onze kinderen moesten proberen gelukkig te worden zonder kerstballen. We vonden dat we niet sinterklaas en kerst konden overslaan, dus introduceerden wij Chanoeklaas, een mythische figuur die inmiddels een uitgebreid werkterrein blijkt te hebben. Om de feestelijkheid luister bij te zetten kwam Ron binnen in mijn oude rode ochtendjas. Aan zijn kin had hij een zak met watten hangen met de sluitouwtsjes over zijn oren. En om het geheel toch een authentiek tintje te geven droeg hij een kartonnen mijter waarop ik kunstig een gouden magen David had geplakt. We hadden toch iets niet helemaal goed gedaan, want onze jongste barstte in onbedaarlijk huilen uit. Zijn koppige karakter eer aandoend, wilde hij geen kaarsje van de chanoekia aansteken en ook geen kadootjes aannemen van deze heilige engerd. Pas na zeven coupletten 'Maoz tsoer', veel gehos door de kamer en de volledige ontakeling van de religieuze hybride, was hij bij de gratie gods bereid om 'neer li neer li' te zingen. En dat alleen omdat zijn naam erin werd bezongen. Sindsdien houden we het maar op gedichten en soefganiot.

Rosa van der Wicken

Wat zijn uw ervaringen met Chanoeka en/of Sinterklaas? Stuur ons uw anekdotes en creatieve oplossingen! Dat kan naar: redactie.joodsnu@gmail.com

